

כלא 4

מן קצור לאחר שהלך מומי לישון, התעורר באמצע הלילה לשמע הפיקות כדלת. משפתח את הדלת, ראה לפניו את אנשי המיטרה הצבאית. הם באו לעצור אותו. על כך שלא הופיע לשרות-מילואים שהיה עליו לעשות לפני כן. הוא נלקח למעצר. למחרת הועמד מומי לדין בעיון נפקדות. קציני-השיפוט התחשבו כי עובדה שבמשך 17 שנה לא היה לו אף יום נפקדות אחד, וגורו עליו תישעה ימי-מחבוש בלבד.

אומר מומי: "באו באמצע הלילה ולקחו אותי. לא חשבו שאולי יש לי עסק וצריך לתת הוראות למי שצריך. לא נתנו לי טלפון לבנים שלי, להודיע שאני הולך לצבא. פשטו שלפון אותי והעלימו אותי."

תי את זה, תפסתי כל איש-סגל ואמרת לי את הסיפור.

"אבל אף אחד לא התייחס ברצינות. להפך. כל הרב"טים והסמלים התחילו להחשש אותי ורצו להתנגס בי על זה. בשבת אחרי זה נכנס הסמל שלומי לתא ואמר לכולם לעמוד. הודעת לי שיש לי פטור מעמידה, והוא אמר לי לעמוד, עד שאני ארשה לך לישון".

"עמדת, עברו עשר דקות והזכרתי לו את הפטור. אבל הוא שוב אמר שרק כשהוא ירשה אוכל לישון. כך זה נמרשך עוד כמה דקות, והחלטתי לישון. הסמל העביר אותי לאגף נפרד, בכיום ראשון הגיש נגדי שבע תלונות למפקד הבסיס. מאחר שעמדת להשי תחרו, המפקד פסק לי עונשים-על-תנאי".

להרבה חיילים היו טענות ותלונות מסוג זה. ואומנם, הם אספו חלק מה סיפורים והמעשים.

במיגרש, בשמש הלוהטת, לתרגילי הליכה ימין-שמאל, הלוך-שוב. ככה במשך שעות. כדי לשתות או ללכת לשרותים, צריך לקבל את רשותו של המפקד. לא תמיד ידענו מתי צריך לבקש: המפקד, אפשר לצאת לשרר תימס אפשר לשתות? כי לפעמים הוא היה צוחק עלינו: מה אני גננת שלכם?

עדיף להיות שבוי!

באחד המיסדרים, כאשר סגן מפקד-הבסיס בא לברוק אותנו, תוך כדי העמידה הממושכת התעלף אחד החיילים המבוגרים ונפל. הסגן מפקד פלט בזילולו: מי אמר לך לכוון לכאן?

"לאחר המיסדרים עובר הסגן-מפקד בין החיילים, מתעניין ושואל כל אחד מה שמו ומדוע הוא נמצא בכלא. יום אחד הגיעה נידרת להתרמת-רם. אנשי הסגל רצו שמקסימום אנשים יתרמו רם, ולכן הבטיחו שכל מי שיתרום מנתידם, יהנה במשך היום ממנוחה מחלטת. לאחר שהניידת הסתלקה מהכלא, העמידו אותנו למשך זמן רב, ובמקום המנוחה המובטחת קיבלנו צעידות ארוכות של שמאל-ימין. היו כמה חיילים שסבלו אחר-כך מסחרחורת קשות.

"גם מיקלחות סרירות לא איפשרו לנו, למרות החום הכבד, אני, שבמשך הזמן עברתי שם כמכונאי של הסגל, יצא לי פעמים רבות ללכת לישון, כאשר הנגרים שלי מלאים בשמן וגריו מסחרחורת קשות.

לארוחת-הבוקר יש שבע דקות בדיוק. הארוחה כוללת ארבעה זיתים, כפית אחת גבינה, ביצה קשה וכוס תה. במהלך הארוחה לא נתנו לנו לאכול כמו בני-ארם. הרב"טים נכנסים צועקים ומקללים. אחד יוצא — השני בא. הם מפסיקים את האכילה וצועקים שאנו אוכלים כמו בהמות — וזה היה בדיוק כמו בהמות — כשהם מפסיקים לנו את האכילה, זה כמו שאתה לוקח את האוכל מהבהמה ולא נותן לה לאכול. ומה אתה יכול לעשות? עוד לא מספיקים לגמור את האוכל, וכבר צריך לצאת החוצה.

"היה שם סמל אחד בשם תמס, שהיה ידוע ברישעותו. באמצע מיסדר הוציא חייל בשם אוולאי, לקח אותו למישרד ושם לו אויכים על הידיים. הוא הוציא אותו מחוץ למישרד והתחיל להרכיב לו ולקעוט בו לפני כולם. למה הוא הרכיב לו? סתם זו, או שלא עמד כמו שצריך. לא בעיה להם למצוא סיבות.

„סירחון, בוא הנה!“ יום מחבוש על פיהוק

★ לאסוף 200 בידלי-סיגריות, להעמיד אותם במיסדר ולהעבירם ממקום למקום

בחיילים בשרות-סדר הם מתעיי ללים עוד יותר חזק. פעם, רב"טית בשם רונית תפסה חייל שלא עמד בזמן למיסדר, וציוותה עליו לאסוף 200 בידלי סיגריות, כמיספר הכלואים, ולהעמיד אותם בשלשפת למיסדר. אחר-כך היה צריך לצעוק להם: הפי-לוגה, היכון להקשב! והוא עונה כמי קומם: הקשב!

הוא היה צריך גם לצעוק להם עמוד נוח! עמוד דום! וכמו שטיטרו אותנו, כך היא טיטרה את פלוגתי הברלים. תוך שתי דקות עליך להעביר את כל הברלים לקצה השני וכבר המיגרש להעמיד אותם בשלשפת, ולצי עוק להם שוב את כל אותן צעקות. במשך חצי שעה הוא רץ עם הבי-רלים מצד לצד.

מרדי פעם, במקום לקרוא בשם הפרטי שלנו, הסמלים ואפילו קצינים היו קוראים לנו: סירחון, בוא הנה! או, את התקרב אליי יותר מדי, סירחון! לחייל נמוך-קומה שהיה איתנו בתא, המפקד היה קורא: בוא הנה, גודל-שליזין! מפקד בשם חיים היה אומר לו: בוא הנה, אני אטביע אותך עם הזין שלי!

כששאלתי את הקצין גיל מדוע מרביצים לחיילים ומתנהגים כך, הוא ענה לי: גם כשהשכנה שלך רבה אתה מתערב? או מה איכפת לך? שלום מוזעזע מהיחס המזלזל לבי-עיות הרפואיות של הכלואים.

כשאתה בא ואומר שיש לך כאבים או בעיות רפואיות ורוצה לגשת לרופא, המפקדים רוחים אותך ולא מתייחסים ברצינות לבקשה. במיקרה הטוב הם אומרים, תבוא מחר.

המים בכריות רותחים מחום, אף פעם לא יצא לי לשתות מים קרים או פושרים במשך היום. הכלואים לא יכלו לשתות את המים מהברו. הסגל היה מכניס לנו סיר ענק עם מים קרים, וכל אחד רוחץ את הספל שלו לתוך הסיר. בגלל הלחץ של האנשים, לא מקפידים על ההיגיינה והמים הופכים עכורים תוך זמן קצר.

במשך היום היו מעמידים אותנו

כמו בהמות

על אוזירת היום-יום בכלא מספר שלום:

את היום מתחילים בהשכמה כ-4 וחצי בבוקר. במיסדר-הבוקר עומדים במשך חצי שעה עמידת-דום, אסור לזוז מילימטר במשך חצי שעה. לאחר העמידה יושבים מיוזמת במשך עשר דקות, ידיים על הבריכים ואסור להישען או להתכופף.

במרבית ימי-השבוע, מוגשת נגדו תלונה על-ידי הכלאים והוא עולה למישפט לפני קצין. במישפט אלה לא ניתנת לך אפשרות להסביר את עצמך, או להתגונן. המפקד קורא את התלונה וזה בררר-כלל מספיק.

אחד החיילים הופתע יום אחד לשמוע שעליו להתייצב לפני מישרד המפקד כדי להישפט. שם התברר לו שאשמתו היא, שבזמן המיסדר הוא פיהק. כשניסה להסביר שכנראה היה עייף, אמרה לו הקצינה השופטת שהפיהוק היה מלאכותי (כיצד ידעה?) היא כבר לא היתה מעוניינת בהסברים נוספים. גזרי-הדין היה, כמקובל, עונש של יום מחבוש נוסף.

לדיברי שני חיילי-המילואים, מומי ושלום, זוהי תמונה רגילה של הכלא הצבאי. לכל הסיפורים שבפיהוק יש עדים נוספים, ובידיהם שמות וכתובות של חיילים המוכנים לאשר את הרבי-רים.

ברגע של זעם אומר שלום: הייתי מעדיף להיות שבוי במקום אחר ולא כירי המיטרה הצבאית.

במרבית ימי-השבוע, מוגשת נגדו תלונה על-ידי הכלאים והוא עולה למישפט לפני קצין. במישפט אלה לא ניתנת לך אפשרות להסביר את עצמך, או להתגונן. המפקד קורא את התלונה וזה בררר-כלל מספיק.

אחד החיילים הופתע יום אחד לשמוע שעליו להתייצב לפני מישרד המפקד כדי להישפט. שם התברר לו שאשמתו היא, שבזמן המיסדר הוא פיהק. כשניסה להסביר שכנראה היה עייף, אמרה לו הקצינה השופטת שהפיהוק היה מלאכותי (כיצד ידעה?) היא כבר לא היתה מעוניינת בהסברים נוספים. גזרי-הדין היה, כמקובל, עונש של יום מחבוש נוסף.

לדיברי שני חיילי-המילואים, מומי ושלום, זוהי תמונה רגילה של הכלא הצבאי. לכל הסיפורים שבפיהוק יש עדים נוספים, ובידיהם שמות וכתובות של חיילים המוכנים לאשר את הרבי-רים.

ברגע של זעם אומר שלום: הייתי מעדיף להיות שבוי במקום אחר ולא כירי המיטרה הצבאית.

אסיר-צבאי-לשעבר שלום כהן ואשתו. בוא הנה! גודל-שליזין!

אשר בדנין

מישפחת ועוננו

(המשך מעמוד 9)

מתנה ביום-הולדת, ואמא קנתה לגן כדור גדול.

אמא היתה רואגת שהאחים שנש-ארו בבית לא יריבו ביניהם. כליכך הרבה ילדים בבית קטן, שהיה בשנים הראשונות רק דירה בת שלושה חדרים.

הכילויים הצטמצמו באותה תקופה פה לסרט פעם בכמה חודשים. אז היה מגיע בבוקר סנדר שהיה עובר בשכונה, על גגו היה מורכב מגפון גדול ומישהו בתוך הרכב היה מכריז שבערב יוקרו סרט בשכונה. כל אנשי השכונה היו מתקבצים לקראת שעת החושך במקום המיועד, על נשיהם וטפם. הסרט היה מוקרן על הקיר החיצוני של אחד הבניינים.

כרוריה סיימה את לימודיה בסמינר למורים בירושלים. היא לא רצתה להתגייס לצבא. היא חושבת שאילו רצתה, ההורים לא היו מונעים זאת בעדה.

שמונה שנים גרה מישפחת ועוננו בשכונה דלת בבאר-שבע, אחר-כך עברו לשכונה שקטה יותר.

לאורך כל השנים היה בבית דגש רב על הלימודים, רוב המישקל הושם על חינוכם של הבנים, אך גם הבנות כולן, בוגרות בתי-ספר.

הפירסום שינה את חייה

יה זה גם טיבעי שהבנות יעוררו בעבודות-הבית השונות. מגיל צעיר למדו לנקות, לכבס ולצאת לטייל עם האחים והאחיות הקטנים יותר.

לפעמים, אומרת כרוריה, זה היה מרגיז שרק הבנות היו צריכות לעזור בבית. עד שנשלב מסויים דיברנו, וגם הבחורים התחילו לזוז. כשהבנות עזבו, הבנים התחילו לעשות יותר.

כרוריה — אשה נאה מאוד, עור קטיפתי שחום, דקת גזירה ותמירה, שיער חום מכריז אסוף כסיכה מאחורי הראש, עיניים כהות — מגדירה את עצמה כיום „מסורתית“. היא שומרת על מיטבח כשר ואינה נוסעת בשבת. אחרי שסיימה את לימודיה שבה לבאר-שבע ועסקה במשך שנתיים בהוראה. אחר-כך רצו לשלוח אותה ללמד בעיירה המרוחקת ירוחם. בדיוק אז עמדה להתחתן, ולא רצתה להמשיך ללמד כליכך רחוק. היא עזבה את ההוראה והתחילה לעבוד במכירת תכשיטים.

כשמוטי התגורר עדיין בבאר-שבע, נהג לבקר לעיתים קרובות בביתם של כרוריה ובעלה. הוא היה גם אליהם גם עם חברתו האמריקאית, ג'ודי זימל. במישפחה ידעו שמוטי עובר בכור כרימונה.

יום לפני פירסום סיפורו של מוטי בסאנדיי-טיימס, באה כרוריה לבקר את הוריה בדירתם. אביה סיפר לה מה שעומד להתפרסם. את המידע קיבל מאחד העיתונאים בטלפון. היא לא האמינה למה ששמעה, בעיקר לא האמינה לסיפור שמוטי עשה מה שעשה תמורת בצע-כסף.

פירסומו של אחיה שינה את חייה: הייתי במצב-רוח זיפת, ממש ריכאון. נראיתי לא טוב, כזה זה התבטא. כל הזמן הייתי עסוקה בקריאת עיתונים ובשמיעת רדיו. הייתי קוראת כל מה שנכתב, עד שנמאס לי ולא התייחסתי. בהתחלה נכתבו גם הרבה שקרים. אנחנו לא הסכמנו לדבר עם אף אחד, בגלל השקרים.

ואז כתבו בעיתונים שהוא נעלם. מצד אחד סמכתי על המוסד ששיגי אותו, ומצד שני רציתי שיברח מהם, שלא ימצאו אותו. באותה תקופה היינו מבקרים את ההורים כל יום. ההורים כבו כל הזמן.

בשלב מסויים ראיתי שאבא נרגע, למרות שלא היו פירסומים שמוטי בארץ. אחר-כך נודע לי שבאו ודיברו עם אבא ועם אלברט. הם השיבועו אותם שלא יגידו לאף אחד שמוטי נמצא בארץ, והם באמת לא סיפרו לאף אחד. לא הבנתי מה קורה, ואבא אמר לאמא מיששט סתום. אחר-כך הבנו שהוא ניסה לרמוז לה שמוטי בסדר.

במרבית ימי-השבוע, מוגשת נגדו תלונה על-ידי הכלאים והוא עולה למישפט לפני קצין. במישפט אלה לא ניתנת לך אפשרות להסביר את עצמך, או להתגונן. המפקד קורא את התלונה וזה בררר-כלל מספיק.

אחד החיילים הופתע יום אחד לשמוע שעליו להתייצב לפני מישרד המפקד כדי להישפט. שם התברר לו שאשמתו היא, שבזמן המיסדר הוא פיהק. כשניסה להסביר שכנראה היה עייף, אמרה לו הקצינה השופטת שהפיהוק היה מלאכותי (כיצד ידעה?) היא כבר לא היתה מעוניינת בהסברים נוספים. גזרי-הדין היה, כמקובל, עונש של יום מחבוש נוסף.

לדיברי שני חיילי-המילואים, מומי ושלום, זוהי תמונה רגילה של הכלא הצבאי. לכל הסיפורים שבפיהוק יש עדים נוספים, ובידיהם שמות וכתובות של חיילים המוכנים לאשר את הרבי-רים.

ברגע של זעם אומר שלום: הייתי מעדיף להיות שבוי במקום אחר ולא כירי המיטרה הצבאית.

העולם הזה 2608